

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ІДЕОЛОГІЇ”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2010

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Сучасні політичні ідеології” є спеціальним професійно-орієнтованим курсом підготовки політологів, що базується на основі гуманітаризації системної, безперервної освіти та загальногуманітарного блоку визначеного Міністерством освіти і науки України. Головним базисним курсом при вивченні дисципліни “Сучасні політичні ідеології” є історія зарубіжних політичних вчень, історія політичної думки в Україні, вступ до спеціальності. Дисципліна належить до спеціального блоку і користується специфічним категоріальним апаратом, продовжує систематичне вивчення основних політико-ідеологічних і теоретичних шкід, закладаючи основи для прикладного аспекту знань майбутнього бакалавра політології.

Вивчення навчальної дисципліни “Сучасні політичні ідеології” організовується на принципах кредитно-модульної системи, яка сприяє систематичній і динамічній роботі студентів над засвоєнням складної теоретичної дисципліни, з використанням модульної технології навчання та рейтингового оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу.

Мета курсу – ознайомити студентів з найвпливовішими ідейно-політичними течіями, ідеологіями, доктринами, сформувані у студентів демократичну політичну культуру.

Основні завдання дисципліни:

1. Сформувані у студентів знання про сутність політичної ідеології, основні доктрини і парадигми.
2. Сприяє ретельному вивченню студентами витоків та сучасного стану політичних ідеологій.
3. Сформувані у студентів вміння науково оцінювати політичні ідеології.

Нормативний курс складається з лекційних і семінарських занять, передбачає самостійну роботу студентів.

Підготовлено старшим викладачем кафедри політології *І. О. Козакевич*

Затверджено на засіданні кафедри політології (протокол № 2 від 23.10.08)

Схвалено *Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом*

Козакевич І. О. Навчальна програма дисципліни “Сучасні політичні ідеології” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. – 23 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Сучасні політичні ідеології”, питання для самоконтролю, тести підсумкового контролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2010
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2010

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ІДЕОЛОГІЇ”

ЗМІСТ
дисципліни
“СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ІДЕОЛОГІЇ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Предмет, метод, проблематика, завдання дослідження сучасної політичної ідеології, її місце в системі наук
1	Предмет, метод та завдання дослідження сучасних політичних ідеологій як науки і навчального предмета, її місце в системі наук
2	Політична свідомість
3	Сутність, функції та рівні політичної ідеології
	Змістовий модуль II. Типи політичних ідеологій в європейському та світовому просторово-часовому вимірі
4	Сучасна соціал-демократія (демосоціалізм, соціальна демократія)
5	Сучасний лібералізм (неолібералізм)
6	Сучасний консерватизм (неоконсерватизм)
7	Сутність та особливості тоталітарних типів ідеології
8	Націоналізм
	Змістовий модуль III. Спрямованість (ідеологічне забезпечення) процесу соціальних змін
9	Ідеологічні засади соціотворчого процесу
10	Україна в глобалізованому світі: виклики, ризики і небезпеки процесу соціальних змін
Разом годин: 108	

Змістовий модуль I. Предмет, метод, проблематика, завдання дослідження сучасних політичних ідеологій, їх місце в системі наук

Тема 1. Предмет, метод та завдання дослідження сучасних політичних ідеологій як науки і навчального предмета, її місце в системі наук

Визначення об'єкта і предмета, вихідного понятійно-категоріального апарату сучасних політичних ідеологій як науки, її місце у структурі сучасної політичної науки, процеси підготовки фахівців.

Ідеологія і філософія. Ідеологія і наука. Ідеологія і релігія. Ідеологічне мислення. Ідеологія й утопія. “Ціна” ідеології. Проблема нової ідеології.

Основні напрями розвитку ідей та концепцій ідеології в XX та на початку XXI ст. Ідея, концепція, доктрина, теорія й ідеологія. Вплив метафізики, позитивізму, емпіризму, ірраціоналізму та нігілізму, модерну і постмодерну на процес становлення і розвитку сучасних політичних ідеологій. Поняття про основні типи європейської ідеології.
Література [5; 18; 20; 24; 25; 49; 73; 91; 94; 135]

Тема 2. Політична свідомість

Поняття про політичну свідомість: умови виникнення та шляхи формування. Індивідуальна і групова політична свідомість. Політична свідомість як сукупність уявлень, що опосередковують ставлення суб'єктів до явищ політичної влади. Залежність політичної свідомості від наявності спеціальних знань і форм участі людини у відношеннях влади. Способи функціонування політичної свідомості. Структури політичної свідомості: носеологічна, аксеологічна, соціологічна. Функції політичної свідомості. Політична свідомість і політична поведінка. Особливості політичної свідомості українського суспільства.
Література [17; 37; 67; 103; 131–133; 141]

Тема 3. Сутність, функції та рівні політичної ідеології

Ідеологія як учення про ідеї. Сутність і функції політичної ідеології. Рівні політичної ідеології. Політична ідеологія і політична психологія. Механізм реалізації політичної ідеології. Політична поведінка

як різновид соціальної активності суб'єктів. Політична поведінка — універсальна характеристика політичного життя. Основні типи політичної поведінки.

Література [52; 67; 100; 131]

Змістовий модуль II. Типи політичних ідеологій в європейському та світовому просторово-часовому вимірі

Тема 4. Сучасна соціал-демократія (демосоціалізм, соціально-демократія)

Ідейні та політичні передумови виникнення сучасної соціал-демократії. Соціал-демократія як ідеологія, теорія, політика і практика, міжнародний рух. Характерні риси, ознаки й особливості. Е. Бернштейн як основоположник соціал-реформізму. Свобода, справедливність, солідарність як принципи соціал-демократії. Традиційний та модернізований соціал-реформізм (А. Мільєран, Г. Фольмар, В. Брандт, Л. Жостен, Ф. Міттеран, П. Моруа, У. Пальме, Х.-Й. Фогель, Ж.-П. Шевенман, Е. Ешлер та ін.). Поняття про політичну, економічну, соціальну та міжнародну демократію. Теорія "демократичного соціалізму". Практика діяльності Соціалістичного Інтернаціоналу, соціал-демократичних партій Швеції, Німеччини, Франції, Данії, Австрії та інших європейських країн. Державні програми соціальної допомоги, децентралізація та дебіюрократизація виробничого процесу, оздоровлення середовища проживання тощо. "Народний капіталізм". Самоврядувальні засади, ідея народовладдя в діяльності соціал-демократів.

Соціал-демократи в Азії, Африці та латинській Америці.

Розвиток ідей соціал-демократії у практиці державно-правового будівництва в Україні.

Література [48; 85; 90; 117; 118; 139]

Тема 5. Сучасний лібералізм (неолібералізм)

Сутність лібералізму як політичної ідеології. Філософсько-політологічні витоки, історичні умови формування, сутнісні характеристики й особливості лібералізму (Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, А. Сміт, І. Кант, А. де Токвіль, І. Бенгам, Ф. Науманн, Дж. Дьюї, Г. Спенсер, Дж. С. Мілль, Дж. Кейнс, Ф. Д. Рузвельт, В. Жіскар д'Естен, К. Поллен та ін.).

Основні цінності ліберальної ідеології.

Основні положення "держави загального добробуту". Роль і функції держави, межі її втручання в життєдіяльність суспільства в діяльності партій ліберальної орієнтації США та Західної Європи. Поняття про традиційний, правий і лівий лібералізм.

Лібералізм у XX ст. "Новий курс" Ф. Д. Рузвельта. Ліберал-технократизм. Ліберал-реформізм. Неолібералізм.

Політичні програми американських лібералів.

Характерні риси ідеології та політики європейських лібералів. Лібералізм в Азії, Африці і Латинській Америці.

Міжнародні об'єднання лібералів. Ліберальний Інтернаціонал. Традиції лібералізму в європейському менталітеті.

Ліберальні ідеї у практиці державного будівництва в Україні.

Література [47; 48; 87; 90; 117; 118; 138; 139; 146]

Тема 6. Сучасний консерватизм (неоконсерватизм)

Сутність консервативної ідеології у працях її творців (Ф. Шагобріан, Е. Бьорк, С. Колрідж, У. Вордсворт, Ж. де Местр, Ф. Ламенне, Л. Бональд, Г.-К. Кальтенбруннер, Р. Скрутон, Г. Моргентау та ін.). Консерватизм і традиціоналізм. Основні політичні цінності й ідеї класичного консерватизму. Католицький консерватизм, націонал-консерватизм, технократичний, лібертаристський, екологічний консерватизм. Проблеми ліберально-консервативного консенсусу. Неоконсерватизм (право- і ліво-радикальний, поміркований, центристський і традиційний). Соціальна практика та результати діяльності консервативних партій США, Західної Європи й Японії.

Ісламський фундаменталізм. Характерні риси організації і політики фундаменталістських партій. Відношення до джихаду. Панісламізм. Ісламський фундаменталізм та ісламський соціалізм.

Консерватизм і правий радикалізм. "Нові праві" в Європі та США. Правий радикалізм і націоналізм. Популізм.

Консервативні ідеї у практиці діяльності політичних партій України.

Література [23; 47; 48; 67; 78; 85; 117; 118; 130; 139; 146]

Тема 7. Сутність та особливості тоталітарних типів ідеології

Більшовизм і фашизм як тоталітарні політичні ідеології: загальне й особливе. Соціально-історичні умови виникнення, особливості становлення й утвердження, панування та загибелі. Більшовизм і фа-

шизм як політичний рух, політична доктрина, тоталітарна форма правління (режиму) й антидемократична ідеологія. Особливості процесу соціалізації, виховання, способу життя, формування нової людини. Вождізм, підпорядкування мас авторитетові, людини та суспільства — державі. Зведення до мінімуму парламентаризму, воєнізація державних структур, військово-політична експансія, існування примусової праці, політичний терор проти опозиції тощо як ознаки тоталітарних політичних режимів. Характеристика тоталітарних режимів у працях Х. Арендт, Зб. Бжезинського та ін.

Виклики, загрози і небезпеки, що породжуються тоталітарними типами ідеологій та відповідними політичними режимами. Націонал-радикальні партії в Україні.

Література [2; 8; 13; 38; 45; 139; 144]

Тема 8. Націоналізм

Сутність національної ідеології: соціо-історичні, теоретико-методологічні та духовні засади формування, розвитку та функціонування. Історичні типи націоналізму. Джерела націоналізму. Націоналізм як мова та символіка, соціально-політичний рух та ідеологія нації. Етнічний (культурний), консервативний, політичний і громадянський націоналізми. Ліберально-демократичний (поміркований) та інтегральний (радикальний) націоналізми. Поняття про буржуазний націоналізм. Проблеми формування української національної ідеології в умовах сьогодення. Роль української еліти у формуванні національної ідеології. Партії національно-патріотичного спрямування в Україні.

Література [20; 24; 29; 30; 32; 33; 87]

Змістовий модуль III. Спрямованість (ідеологічне забезпечення) процесу соціальних змін

Тема 9. Ідеологічні засади соціотворчого процесу

Особливості процесу (механізму) взаємодії влади і народу, правої держави і громадянського суспільства. Ідеологічний плюралізм, толерантність, консенсус та співпраця, діалог політичних сил як передумова соціотворчого процесу. Поняття про народовладдя, владу й опозицію та їх характеристики. Взаємний демократичний контроль основних соціальних суб'єктів. Національна ідея як визначальний чинник процесу соціальних змін.

Проблема межі розвитку. Соціальна мобілізація та інтеграція на засадах демократичних цінностей. Історичний досвід як цінність і передумова процесу соціальних змін. Концепція ООН сталого розвитку.

Українська геополітика. Перспективи входження України до європейської та світової спільноти.

Література [1; 11; 16; 41; 48; 53; 54; 58; 76; 106; 129]

Тема 10. Україна в глобалізованому світі: виклики, ризики і небезпеки процесу соціальних змін

Глобалізація як загроза: виклики, ризики та небезпеки на шляху суверенного розвитку України. Політико-ідеологічні конструкти як варіанти відповідей на виклики сьогодення: *right et contra*.

У. Бек, Е. Гідденс, Н. Луман про ризик в сучасному суспільстві. Виробництво, поширення та споживання ризику, його глобалізація. Екологічна й антропологічна кризи, проблема виживання. Т. Адорно, Г. Маркузе, Е. Фромм як критики західної цивілізації.

Суверенітет, національна ідентичність і перспективи соціальних змін в глобалізованому просторі. Толерантність і багатоманітність. Новий світовий порядок. Політико-ідеологічні аспекти толерантності у контексті процесів глобалізації, деградіаціоналізації, модернізації, захисту прав людини та плюралізму.

Література [9; 10; 30; 46; 57; 77; 79; 88; 129; 148]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Проблематика та завдання дослідження сучасної політичної ідеології як науки, її місце в системі наук.
3. Ідеологія і філософія: загальне й особливе.
4. Ідеологія і наука: загальне й особливе.
5. Ідеологія і релігія: загальне й особливе.
6. Ідеологія й утопія: загальне й особливе.
7. “Ціна” ідеології.
8. Поняття про основні типи європейської ідеології. Проблема нової ідеології.
9. Поняття про політичну свідомість: її сутність, структура, умови виникнення та шляхи формування.
10. Громадська думка як форма політичної свідомості.
11. Політична свідомість, як найважливіший спектр політичної діяльності.

12. Політична свідомість і політична поведінка.
13. Особливості політичної свідомості українського суспільства.
14. Сутність, функції та рівні політичної ідеології.
15. Поняття цінності політичної ідеології.
16. Єдність та взаємодія політичної психології та ідеології.
17. Типи політичних ідеологій в європейському та світовому просторово-часовому вимірі.
18. Сучасна соціал-демократія (демосоціалізм, соціальна демократія).
19. Теорія "демократичного соціалізму".
20. Практика діяльності Соціалістичного Інтернаціоналу. "Народний капіталізм".
21. Самоврядувальні засади в діяльності соціал-демократів.
22. Соціал-демократи в Азії, Африці та Латинській Америці: теорія та практика.
23. Розвиток ідей соціал-демократії у практиці державно-правового будівництва в Україні.
24. Сутність лібералізму як політичної ідеології. Сутнісні характеристики й особливості.
25. Філософсько-політологічні витоки, історичні умови формування лібералізму.
26. Основні цінності ліберальної ідеології.
27. Основні положення "держави загального добробуту".
28. Лібералізм у XX ст.: неолібералізм, ордолібералізм, лібертаріанізм.
29. "Новий курс" Ф. Д. Рузвельта.
30. Ліберал-технократизм. Ліберал-реформізм.
31. Політичні програми американських лібералів.
32. Характерні риси ідеології та політики європейських лібералів.
33. Лібералізм в Азії, Африці і Латинській Америці.
34. Міжнародні об'єднання лібералів. Ліберальний Інтернаціонал.
35. Традиції лібералізму в європейському менталітеті.
36. Ліберальні ідеї у практиці державного будівництва в Україні.
37. Консерватизм і традиціоналізм.
38. Основні політичні цінності та ідеї класичного консерватизму.
39. Основні різновиди консерватизму (католицький, націонал-консерватизм, технократичний, лібертаристський, екологічний).
40. Консерватизм у християнстві.
41. Проблеми ліберально-консервативного консенсусу.

42. Неоконсерватизм (право- і ліво-радикальний, поміркований, центристський і традиційний).
43. Соціальна практика та результати діяльності консервативних партій США, Західної Європи та Японії.
44. Ісламський фундаменталізм. Характерні риси організації і політики фундаменталістських партій. Панісламізм.
45. Консерватизм і правий радикалізм.
46. "Нові праві" в Європі та США.
47. Правий радикалізм і націоналізм. Популізм.
48. Консервативні ідеї у практиці діяльності політичних партій України.
49. Сутність та особливості тоталітарних типів ідеології.
50. Характеристика тоталітарних режимів у працях Х. Арндт, Бжезинського та ін.
51. Антигуманні ідеології у XX ст.: особливості та причини інтенсивного поширення.
52. Нацистське і комуністичне панування: спільне та відмінне.
53. Ідеологічні концепції Жентіле, Муссоліні, Гітлера й Розенберга, Троцького, як основа сучасних форм тоталітаризму.
54. Виклики, загрози і небезпеки, що породжуються тоталітарними типами ідеологій та відповідними політичними режимами.
55. Націонал-радикальні партії в Україні.
56. Сутність національної ідеології: соціо-історичні, теоретико-методологічні та духовні засади формування, розвитку та функціонування.
57. Історичні типи націоналізму (етнічний (культурний), консервативний, політичний, громадянський, ліберально-демократичний (поміркований) та інтегральний (радикальний) націоналізми).
58. Націоналізм, нацизм, шовінізм.
59. Джерела націоналізму.
60. Поняття про буржуазний націоналізм.
61. Націоналізм у XX ст. Розпад імперій як історична передумова розвитку сучасного націоналізму.
62. Політична ідеологія централізованої держави за часів Київської Русі.
63. Проблеми формування української національної ідеології в умовах сьогодення.
64. Роль української еліти у формуванні національної ідеології.
65. Партії національно-патріотичного спрямування в Україні.

66. Поняття про спрямованість (ідеологічне забезпечення) процесу соціальних змін.
67. Ідеологічні засади соціотворчого процесу.
68. Особливості процесу (механізму) взаємодії влади і народу, правової держави і громадянського суспільства.
69. Поняття про народовладдя, владу й опозицію та їх характеристики.
70. Демократизм в умовах “перехідного” періоду в Україні.
71. Поняття про взаємний демократичний контроль основних соціальних суб’єктів.
72. Національна ідея як визначальний чинник процесу соціальних змін.
73. Український солідаризм — ідеологія національної єдності або ідеологія національної держави.
74. Ідеологія національних інтересів та демократичних цінностей — інтегральна ідеологія майбутньої Української держави.
75. Значення мовного аспекту в українській національній ідеології.
76. Проблема меж і розвитку. Поняття про соціальну мобілізацію та інтеграцію.
77. Історичний досвід як цінність і передумова процесу соціальних змін.
78. Концепція ООН сталого розвитку.
79. Українська геополітика. Перспективи входження України до європейської та світової спільноти.
80. Україна в глобалізованому світі: виклики, ризики і безпеки процесу соціально-політичних змін.
81. У. Бек, Е. Гідденс, Н. Луман про ризики в сучасному суспільстві.
82. Суверенітет, національна ідентичність і перспективи соціальних змін в глобалізованому просторі.
83. Роль політичної ідеології у трансформаційних процесах.
84. Ідеологія перехідного суспільства.
85. Ідеологічна глобалізація: соціокультурний аспект.
86. Глобалізація як руйнівник національної ідентичності.
87. Глобалізація як нова ідеологія. Формування “планетарної ідеології”.
88. Модернізація ідеології в умовах структурних змін сучасного українського суспільства.
89. Конфронтація ідеологій, як передумова модернізаційних процесів.

ТЕСТИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Почуття й емоції, що викликані політичними обставинами, формують в особистості:
- пізнавальну орієнтацію;
 - емоційну орієнтацію;
 - оцінну орієнтацію;
 - нормативну орієнтацію.
2. Політична культура суспільства може бути визначена як:
- сукупність соціальних, економічних і етнічних характеристик членів суспільства;
 - спрямованість і стан політичних орієнтацій людей;
 - система домінуючих політичних переконань вищих верств суспільства;
 - ніщо з переліченого її не визначає.
3. Недолік дослідження політичних культур різних суспільств, розпочатою Г. Алмондом і С. Вербою, полягає:
- у застосуванні несумісних ідеологічних методик дослідження;
 - у оперуванні уривчастими та фрагментарними даними;
 - у необґрунтованості висновків;
 - у сукупності переліченого.
4. До структури громадянського суспільства не належать:
- громадські об’єднання та організації;
 - політичні партії і рухи;
 - апарат держави;
 - система недержавних засобів масової інформації.
5. Економічна свобода у громадянському суспільстві — це можливість:
- розпоряджатися майном;
 - бути власником;
 - бути економістом;
 - бути підприємцем.
6. Зв’язок громадянського суспільства з правовою державою виражається у тому, що:
- правова держава — це результат розвитку громадянського суспільства і умова його подальшого вдосконалення;
 - правова держава декларує існування громадянського суспільства;
 - правова держава та громадянське суспільство є майже тотожними поняттями, проте суспільство виникає раніше;
 - громадянське суспільство внаслідок виборів формує правову державу.

7. *Ідеї, теорії, погляди, переконання, почуття, настрої та звички щодо існуючої чи бажаної політичної системи суспільства — це:*

- а) політична діяльність;
- б) політичний процес;
- в) політична норма;
- г) політична свідомість.

8. *Згідно з Р. Інґелхартом, пост-матеріалістичні цінності включають:*

- а) волю вираження різних інтересів;
- б) необхідність економічного зростання;
- в) збереження існуючого правопорядку;
- г) надійну систему соціального захисту.

9. *Пріоритет стабільності, традицій, лояльності до влади, віри в Бога і відданість Батьківщині найбільше утверджує:*

- а) соціалістична ідеологія;
- б) консервативна ідеологія;
- в) ідеологія класичного лібералізму;
- г) жодна з перелічених.

10. *Зазначте ідеологію, яка особливо апелює до необхідності ринкової економіки, свободи особи й обмеження державного регулювання:*

- а) соціалістична;
- б) фашистська;
- в) класичного лібералізму;
- г) жодна з перелічених.

11. *Сутності поняття “політична ідеологія” найбільше відповідно дає таке визначення:*

- а) опис реалій політичної діяльності;
- б) опис того, якою політика повинна бути;
- в) опис політичної історії;
- г) пророкування політичного майбутнього.

12. *Правильно розкриває систему поглядів сучасного американського ліберала той, хто:*

- а) підтримує ідею індивідуальної свободи та мінімального державного регулювання;
- б) підтримує широке державне регулювання суспільних процесів і політику, що зміцнює систему “рівних можливостей”;
- в) підтримує ідею націоналізації основних засобів виробництва;
- г) думає, що державі необхідний сильний лідер.

13. *Відповідно до марксистської ідеології, особистість формується головним чином під впливом:*

- а) навколишнього соціального середовища;
- б) самої природи конкретного індивіда;
- в) навколишнього середовища й особливостей природи кожної людини;
- г) родини та найближчого оточення конкретного індивіда.

14. *Зазначте ідеологію, яка особливо наголошує, що людина може змінюватися під впливом навколишнього середовища:*

- а) фашизм;
- б) марксистсько-ленінський соціалізм;
- в) консерватизм;
- г) класичний лібералізм.

15. *Зазначте ідеологію, яка особливо наголошує на значенні прагматизму раціоналізму:*

- а) соціалізм;
- б) класичний лібералізм;
- в) консерватизм;
- г) жодна з перелічених.

16. *Зазначте, яка з ідеологій в основному не сприймає ситуацій змагання ідей і багатопартійності в політичному житті суспільства:*

- а) фашизм;
- б) класичний лібералізм;
- в) консерватизм;
- г) жодна з перелічених.

17. *Ф. Міттеран був прихильником ідеології:*

- а) соціал-демократичної;
- б) ліберальної;
- в) соціалістичної;
- г) націоналістичної.

18. *Зазначте, членом якої політичної партії був глава уряду Великобританії Ентоні Блер:*

- а) Консервативної партії Великобританії;
- б) Ліберальної партії Великобританії;
- в) Лейбористської партії Великобританії;
- г) Комуністичної партії Великобританії.

19. Політику “Нового курсу” проводив:

- а) Ф. Д. Рузвельт;
- б) Р. Рейган;
- в) Г. Трумен;
- г) Дж. Ф. Кеннеді.

20. Зазначте, представником якої політичної партії був В. Брандт:

- а) Соціал-демократичної партії Німеччини;
- б) Християнсько-демократичного союзу;
- в) Вільної демократичної партії;
- г) Партії “Зелених”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Алмонд Г., Верба С. Гражданская культура и стабильность демократии // Полит. исслед. — 1992. — № 4.
2. Аренд Х. Традиции и современность: К истории политических идей // Государство и право. — 1991. — № 3.
3. Аристотель. Политика: Соч. в 4 т. — М., 1976. — Т. 4.
4. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. — М., 1993.
5. Бебик В. Н. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. — К., 2000.
6. Бебик В. Як стати популярним, перемогти на виборах і утриматись на політичному олімпі. — К., 1993.
7. Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. Політична культура сучасної молоді. — К., 1996.
8. Бердяев Н. Истоки и смысл русского коммунизма. — М., 1990.
9. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. — М., 1999.
10. Білоус А. О. Політико-правові системи: світ і Україна: Навч. посіб. — К., 1997.
11. Білоус О., Лук'яненко Д. та ін. Глобальні трансформації і стратегії розвитку. — К., 1998.
12. Бодуен Ж. Вступ до політології. — К., 1995.
13. Бурдєрон Р. Фашизм: идеология и политика. — М., 1983.
14. Выстрин Д. Очерки практической политологии. — К., 1991.
15. Винниченко В. Відродження нації: У 3 ч. — К., 1990–1991. — Ч. 1–3.
16. Гавриленко І. М., Мельник П. В., Недюха М. П. Соціальний розвиток. — Ірпінь, 2001

17. Гаджиев К. С. Американская нация: национальное самосознание и культура. — М., 1990.
18. Гаджиев К. С. Политическая наука. — М., 1996.
19. Гаевский Б. Философия политики. — К., 1993.
20. Гавський Б. Українська політологія. — К., 1995.
21. Гельс Г. В. Ф. Политические произведения. — М., 1978.
22. Гелей С. Василь Кучабський: від національної ідеї до державності. — Л., 1998.
23. Гелей С. Консервативна течія в політичній думці України XIX ст. — Л., 1996.
24. Гелей., Пастушенко Р., Рутар С. Українська політологія: Навч. посіб. — Л., 1995. — Ч. 1.
25. Гелей С., Пастушенко Р., Рутар С. Українська політологія: Навч. посіб. — Л., 1996. — Ч. 2.
26. Гелей С. Консервативно-політологічна концепція державотворення. Василь Кучабський. — Л., 1997.
27. Гелей С., Рутар С. Політологія: Навч. посіб. — 5-те вид., переробл. і допов. — К., 2004.
28. Геллер Э. Нации и национализм. — М., 1991.
29. Георгіца А. З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики / Чернівцький держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці, 1998.
30. Глобалізація і безпека розвитку. Монографія / О. Г. Білоус та ін. — К., 2001.
31. Гоббс Т. Філософские основания учения о гражданине. — М., 1974.
32. Голосов Г. Сравнительная политология. — М., 1995.
33. Гринченко Б., Драгоманов М. Діалоги про українську національну справу. — К., 1994.
34. Грушевський М. На порозі нової України. — К., 1918.
35. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. — К., 1991.
36. Гузар І. Україна в орбіті європейської думки. — Торонто; Львів, 1995.
37. Гунчик Т. Україна. Перша половина XX століття: нариси політичної історії. — К., 1993.
38. Даниленко М., Касьянов Г., Кульчицький С. Сталінізм на Україні: 20–30-ті роки. — К., 1991.
39. Дві концепції української політичної думки: Вячеслав Липинський — Дмитро Донцов. — Нью-Йорк, 1990.
40. Демкович-Добрянський М. Україна і Росія. — Львів; Краків; Париж, 1993.

41. *Демократическое правовое государство и гражданское общество*. — М., 2005.

42. *Донцов Д.* Історія розвитку української державної ідеї. — К., 1991.

43. *Донцов Д.* Українська державна думка і Європа. — Л., 1919.

44. *Ентин Л.* Разделение властей: опыт современных государств. — М., 1995.

45. *Желев Ж.* Фашизм: Тоталитарное государство. — М., 1991.

46. *Забужко О.* Філософія української ідеї та європейський контекст. — К., 1993.

47. *Зайчук О. В.* Правовая система США: Историко-теоретический анализ. — К., 1992.

48. *Зиллер Ж.* Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. — К., 1996.

49. *Історія політичних і правових вчень*: Підручник. — К., 2004

50. *Історія розвитку політичної думки*: Курс лекцій. — К., 1996.

51. *Історія філософії України*: Хрестоматія. — К., 1993.

52. *Історична наука*: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В. М. Литвин, В. І. Гусев, А. Г. Слюсаренко та ін. — К., 2002.

53. *Карась А.* Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях. — К.: Львів, 2003.

54. *Колодій А.* На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні. — Львів, 2002. — 276 с.

55. *Колодій А.* Політологія. Політика і суспільство. Держава і суспільство: Підручник. — К., 2000.

56. *Конституція України*: Офіційне видання. — К., 1996.

57. *Кремень В., Ткаченко В.* Україна у контексті глобалізму. — К., 1998.

58. *Кремень В., Ткаченко В.* Україна: шлях до себе. Проблеми суспільної трансформації. — К., 1998.

59. *Кремень В., Табачник Дм., Ткаченко В.* Україна: альтернативи поступу (критика історичного досвіду). — К., 1996.

60. *Крисаченко В. С., Степико М. Т., Власюк О. С.* та ін. Українська політична нація: генеза, стан, перспективи / За ред. В. С. Крисаченка. — К., 2004.

61. *Кухта Б.* З історії української політичної думки першої половини ХХ ст. — Л., 1999.

62. *Кухта Б.* Основи політичної науки: Підручник. — Т. 4. — К., 2000.

63. *Кухта Б., Телюхова Н.* Політичні еліти і лідерство. — Л., 1995.

64. *Лазоренко О. В., Лазоренко О. О.* Теорія політології. — К., 1996.

65. *Лебон Г.* Психология народов и масс. — СПб., 1995.

66. *Литвинський В.* Листи до братів-хліборобів. — Відень, 1926.

67. *Литвин В.* Політична арена України: дійові особи і виконавці. — К., 1994.

68. *Локк Дж.* Избранные философские произведения. — М., 1960.

69. *Макишавели Н.* Избранные произведения. — М., 1982.

70. *Малишко М.* Конституції зарубіжних країн та України. — К., 2000.

71. *Мальгин А. В.* Украина: Соборность и регионализм. — Симферополь, 2005.

72. *Марченко М.* Политическая теория и политическая практика развитых стран, — М., 1992.

73. *Матвеев Р.* Теоретическая и практическая политология. — М., 1994.

74. *Миллс Р.* Властвующая элита. — М., 1978.

75. *Мир* политики. Суждения и оценки западных политологов. — М., 1992.

76. *Михальченко Н. И.* Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? — К., 2001.

77. *Михальченко М.* Україна ХХІ століття: і знову пошук шляхів розвитку // Віче. — 2001. — № 1.

78. *Михальченко Н., Андрущенко В. П.* Беловежье. Л. Кравчук. Україна-1991. — 1995. — К., 1996.

79. *Михальченко М. І., Журавський В. С., Танчер В. В.* Соціально-політична трансформація України: реальність, міфологеми, проблеми вибору. — К., 1997.

80. *Міхновський М.* Самостійна Україна. — К.; Л., 1991.
Додаткова

81. *Мурадян А.* Двуликий Янус. Введение в политологию. — М., 1994.

82. *Мухаев Р. Т.* Теория политики. — М., 2005.

83. *Нариси з історії українського національного руху* / За ред. В. Г. Сарбоя. — К., 1994.

84. *Національна ідея і соціальні трансформації в Україні* / М. В. Попович, А. М. Ермоленко, В. Б. Фадєєв та ін. — К., 2005.

85. *Недяха М. П.* Системний аналіз історичних типів європейської ідеології. — Ірпінь, 2001.

86. *Недяха М.* Теоретико-методологічні проблеми законотворчості в контексті становлення громадянського суспільства в Україні // Ін-т законодавства Верховної Ради України: Зб. наук. пр. — К., 2005.

87. *Недюха М. П.* Ліберально-демократична ідея як складова модернізаційного розвитку України // *Культура і мистецтво у сучасному світі: Наукові записки КНУКіМ: Вип.3 / Київський національний університет культури і мистецтв.* — К., 2002.
88. *Недюха М. П.* Україна в контексті соціології ризику // *Українознавство.* — 2004. — № 3–4.
89. *Недюха М. П.* Україна в контексті концепції ризику Ульріха Бека: проблеми законотворчості // *Україна — Німеччина: розвиток законодавства в рамках європейського права.* Матеріали українсько-німецького правового семінару. м. Київ, 21 — 22 вересня 2005 р. — К., 2006.
90. *Никонов В. Л.* Республіканцы: от Никсона к Рейгану. — М., 1988.
91. *Обушин М. І., Коваленко А. А., Ткач О. І.* Політологія: Довідник. — К., 2004.
92. *Обушин М. І., Примуш М. В., Шеєда Ю. Р.* Партологія: Навч. посіб. — К., 2006.
93. *Огієнко І.* Українська культура. — К., 1992.
94. *Основи політичної науки: Курс лекцій.* — Ч. 1: 3 історії політичної думки: від стародавності до наших днів / За ред. Б. Кухти. — Л., 1996.
95. *Основи політології: Конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей.* — Л., 1994. — Ч. 1–2.
96. *Основи політології /* Под ред. А. Боднара. — К., 1991.
97. *Охримович Ю.* Розвиток української національно-політичної думки: від початку XIX ст. до Михайла Драгоманова. — Нью-Йорк, 1965.
98. *Павленко Н., Храмов Д.* Українська державність у 1917–1919 роках. — К., 1995.
99. *Платон.* Сочинения. — М., 1972. — Т. 1–3.
100. *Політичні структури та процеси в сучасній Україні /* За ред. Ф. М. Рудича. — К., 1995.
101. *Політологічний енциклопедичний словник.* — К., 1997.
102. *Політологія /* За ред. О. Семківа. — Л., 1994.
103. *Політологія (кінець XIX — перша половина XX ст.) /* За ред. О. І. Семківа. — Л., 1996.
104. *Політологія: Підручник /* За ред. Ю. С. Шемчушенка, В. Д. Бабкіна, І. С. Дзюбка. — К., 1997.
105. *Політологія. Підручник /* За заг. ред. І. Дзюбка, К. Левківсько-го. — К., 1998.

106. *Політологія посткомунізму: політичний аналіз посткомуністичних суспільств.* — К., 1995.
107. *Політологічний енциклопедичний словник /* За ред. Ю. С. Шемчушенка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. — К., 2004.
108. *Потульницький В.* Історія української політології. — К., 1992.
109. *Потульницький В.* Нариси з української політології (1819–1991). — К., 1994.
110. *Потульницький В.* Теорія української політології: Курс лекцій. — К., 1993.
111. *Поттер К.* Відкрите суспільство та його вороги: В 2 т. — К., 1994. — Т. 1–2.
112. *Почепцов Г. Г.* Как становятся президентами: Избирательные технологии XX века. — К., 1999.
113. *Практикум з політології /* За заг. ред. Ф. М. Кирилюка. — К., 2003
114. *Пугачев В. П.* Введение в политологию: Учебник для вузов. — М., 2000.
115. *Рассел В.* Практика и теория большевизма. — М., 1991.
116. *Рябов С.* Політологічна теорія держави. — К., 1996.
117. *Рябов С.* Політологія: Словник термінів і понять. — К., 1996.
118. *Себайн Дж., Горсон Т.* Історія політичної думки. — К., 1996.
119. *Скакун О.* Прогресивна політико-правова думка на Україні: IX ст. — 1917 р. — К., 1990.
120. *Скиба В., Горбатенко В., Туренко В.* Вступ до політології. — К., 1996.
121. *Современный консерватизм.* — М., 1994.
122. *Сорокин П.* Человек, общество, цивилизация. — М., 1992.
123. *Старосольський В.* Теорія нації. — Відень, 1992.
124. *Сучасна українська політика.* Політики і політологи про неї. — Вип. 7. — Київ — Миколаїв, 2005.
125. *Тойнбі А.* Дослідження історії: У 2 т. — К., 1995.
126. *Токвиль А. де.* Демократія в Америці. — М., 1992.
127. *Тоталітаризм в Європе XX века: Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления.* — М., 1996.
128. *Тоталітаризм.* Исторический опыт Восточной Европы. — М., 1995.
129. *Україна — 2000 і далі: геополітичні пріоритети та сценарії розвитку.* — К., 1999.
130. *Українська консервативна політологічна думка першої половини XX ст.* — Л., 1998.
131. *Україна без Кучми.* Год оранжевой власти. Январь 2005 — март 2006 года / Составители М. Погребинский, А. Толпыго. — К., 2007.

ЗМІСТ

132. Українська державність у XX столітті. — К., 1996.	3
133. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті: Документи і матеріали: В 3 т. — Нью-Йорк, 1983.	
134. Українська суспільно-політична думка у XX ст.: документи і матеріали / Упоряд. Т. Гунчак, Р. Солчаник. — К., 1994.	4
135. Українська політологія: витоки та еволюція: Навч. посіб. / За ред. Ф. М. Кирилюка. — К., 1995.	5
136. Фрайко І. Про соціалізм і марксизм: Рецензії і статті. 1897—1906. — К., 1966.	9
137. Фромм Э. Бегство от свободы. — М., 1990.	
138. Хайек Ф. А. Общество свободных. — Лондон, 1990.	
139. Хто є хто в європейській та американській політології / За ред. Б. Кухти, А. Романюка, М. Поліщука. — Л., 1995.	13
140. Хто є хто в європейській та американській політичній науці: Малий політологічний словник. — 2-ге вид., переробл. і допов. — Л., 1997.	16
141. Цымбалистий Б. Тавро бездержавності. Політична культура українців. — К., 1994.	
142. Шаповал В. Зарубіжний парламентаризм. — К., 1993.	
143. Шаповал В. Конституційне право зарубіжних країн: Підруч. для студ. юрид. закл. — К., 1997.	
144. Шаповал Ю. Людина і система: штрихи до портрету тоталітарної доби в Україні. — К., 1991.	
145. Шведа Ю. Політичні партії. Енциклопедичний словник. — Л., 2005.	
146. Шергін С. О. Азіатсько-тихоокеанський регіон: історія і сучасність: Навч. посіб. для студ. вузів. — К., 1993.	
147. Шумпетер Й. А. Капіталізм, соціалізм, демократія. — К., 1995.	
148. Щокін Г. Концепція соціального розвитку: висновки для України. — К., 2002.	
149. Чиркин В. Конституционное право зарубежных стран: Учебник. — М., 1997.	
150. Юридична енциклопедія. — К., 1998.	

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
 Редактор *С. Г. Розузько*
 Комп'ютерне верстання *А. П. Нечиторук*

Зам. № ВКЦ-4489

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
 Друк рогаційний трафаретний.
 Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
 03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідцтво про внесення до Державного реєстру
 суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*